

## ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ ΘΑΣΟ ΚΑΤΑ ΤΟ 14ο ΚΑΙ 15ο ΑΙΩΝΑ

### Χριστίνα Βαμβούρη-Δημάκη

Η Θάσος, νησί του Β.Α. Αιγαίου και αποικία των Παρίων ήδη από το 700 π.Χ., γνώρισε κατακτητές πολλών εθνικοτήτων: Φοίνικες και Θράκες, Βενετσιάνους και Γενουάτες, Τούρκους και Αβάρους.

Ήδη από τον 6ο μ.Χ. αιώνα και ενώ ανήκε άλλοτε στο βυζαντινό θέμα της Θράκης και άλλοτε της Μακεδονίας, το νησί, του οποίου η τύχη ήταν στενά συνδεδεμένη μ' αυτήν της Λήμνου, της Ύμβρου και της Σαμοθράκης, είχε υποστεί κατάληψη από τους Αβάρους (το 565 μ.Χ.), επιδρομές και αιχμαλωσίες από Σλάβους (8ος αι.) και Σαρακηνούς πειρατές<sup>1</sup> (στις αρχές του 10ου αιώνα). Κατά το 12ο αιώνα (και συγκεκριμένα το 1161) ο Ραϋμόνδος Πουατιέ, κόμης της Τρίπολης, κατέλαβε με 12 γαλέρες τη Θάσο, συμπεριφερόμενος στους κατοίκους της χειρότερα και από τους Σαρακηνούς. Λίγο νωρίτερα ο δόγης Ντομένικο Μικέλι είχε λεηλατήσει το νησί, όπως άλλωστε έκαναν κατά τη διάρκεια του 13ου και 14ου αιώνα οι Ιωαννίτες Ιππότες, οι Ενετοί, οι Ισπανοί κ.ά.<sup>2</sup>

Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους το 1204 και η διάλυση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας άλλαξε τον πολιτικό χάρτη της Ανατολής. Πλήθος μικρά και μεγάλα κράτη, ελληνικά και λατινικά, ιδρύθηκαν στη θέση του παλιού βυζαντινού κράτους, χωρίς να έχουν σταθερή οριοθέτηση.

Κύριοι της Θάσου έγιναν τότε οι Ενετοί, οι οποίοι επισκεύασαν την ακρόπολη της και έκτισαν καινούργια τείχη και φρούρια. Αυτή η οχύρωση του 1204 από τους Ενετούς καθώς και εκείνη του 1306-1308 από τους Γενουάτες είναι οι μόνες εξακριβωμένες από όσες διαρρυθμίσεις έγιναν στη μεσαιω-

1. Δημητρίου Ι. Λαζαρίδη, Η Θάσος, Θεσσαλονίκη 1958, σ. 20.

2. Κ. Παπαροηγόπουλου, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Αθήνα 1883, τ. 4, σ. 154

νική εποχή και είχαν ως αποτέλεσμα να εξαφανιστεί το αρχικό σχέδιο της ακρόπολης<sup>3</sup>.

Η ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης το 1261 από το Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο δε σήμανε και την πολιτική αναγέννηση του Βυζαντίου· στα σημαντικά γεγονότα που διαδραματίζονταν στα Βαλκάνια και την Ασία, το Βυζάντιο παύει να πρωταγωνιστεί<sup>4</sup>.

Η Θάσος τότε περιήλθε στην κατοχή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Στην εποχή των Παλαιολόγων η παρουσία των Ιταλών εμπόρων, κυρίως των Γενουατών και Βενετών, είναι πολύ έντονη σε σημείο που η δραστηριότητά τους να είναι καθοριστική για τον εμπορικό τομέα της βυζαντινής οικονομίας. Ως αποτέλεσμα της Δ΄ Σταυροφορίας ολόκληρες περιοχές του παλαιού βυζαντινού κράτους βρίσκονται υπό την άμεση κυριαρχία των Βενετών: η Κρήτη, η Μεθώνη και η Κορώνη, μέρος της Εύβοιας, νησιά του Αιγαίου. Η Γένουα προσπαθεί και αυτή να αποκτήσει βυζαντινά εδάφη και το κατορθώνει στη Χίο και τη Φώκαια. Έτσι σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας και της Μικράς Ασίας οι εμπορικές δραστηριότητες Βενετών και Γενουατών ήταν εντελώς έξω από τον έλεγχο του βυζαντινού κράτους.

Το 1306 ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Μιχαήλ Θ΄ Παλαιολόγος παραχώρησε τη Θάσο στο Γενοβέζο τυχοδιώκτη Τικίνο ή Τεντίζιο Ζακαρία ως ανταμοιβή των υπηρεσιών που του είχε προσφέρει εναντίον των Καταλανών, οι οποίοι συχνά έκαναν επιδρομές στα νησιά του Αιγαίου<sup>5</sup>. Ο Τικίνο πρέπει να ήταν συγγενής με τους Βενέδικτο και Μανουήλ της γενουατικής οικογένειας Ζακαρία, στους οποίους ο Μανουήλ Η΄ παραχώρησε το 1267 (ή ίσως το 1275) τη Φώκαια. Ο Ζακαρία φρόντισε να οχυρώσει την ακρόπολη, την οποία είχαν χτίσει οι Ενετοί μετά το 1204, και επισκεύασε τα υπάρχοντα οχυρωματικά κτίσματα ανάμεσα στα χρόνια 1302-1318<sup>6</sup>. Ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Β΄ προσπάθησε μάταια λίγα χρόνια αργότερα να επαναφέρει τη Θάσο στο βυζαντινό κράτος με πολιορκία, πράγμα που πέτυχε αργότερα ο Ανδρόνικος Γ΄.

Η εμφύλια διαμάχη που ξέσπασε το 1353 μεταξύ του Ιωάννη Ε΄ Παλαιολόγου και του Ματθαίου Κατακουζηνού για εδαφικές διαφορές είχε ως αποτέλεσμα την ήττα του Ιωάννη Ε΄ και τη στέψη του Ματθαίου ως αυτοκράτορα

3. Δημ. Λαζαρίδη, ό.π., σ. 31.

4. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τ. Θ΄, σ. 233.

5. Οδηγός της Θάσου, έκδ. Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής, Αθήνα 1984, σ. 129. Την κατοχή της Θάσου από τη γενουατική οικογένεια Ζακαρία αναφέρει ο W. Miller, *The Gattilusi of Lesbos 1355-1462*, *Byzantinische Zeitstrift* 1913, τ. 22, σ. 423.

6. Οδηγός της Θάσου, ό.π., σ. 65.

από τον πατέρα του Ιωάννη Κατακουζηνό. Ο Ιωάννης Ε΄ ο Παλαιολόγος κατέφυγε στην Τένεδο όπου και δέχτηκε την προσφορά βοήθειας από το Γενοιάτη τυχοδιώκτη Φραγκίσκο Gattiluso, ο οποίος ήλπιζε να αμειφθεί με εδαφικές παραχωρήσεις. Ταυτόχρονα αρνήθηκε την υποστήριξη που του πρόσφεραν οι Ενετοί μαζί με ένα δάνειο 20.000 δουκάτων, ζητώντας όμως ως αντάλλαγμα την Τένεδο. Το 1355 ο Ιωάννης Ε΄ Παλαιολόγος εκμεταλλευόμενος την αδυναμία του Κατακουζηνού να αντιδράσει στην κατάληψη της Θράκης ανακατέλαβε το θρόνο του Βυζαντίου και παραχώρησε στο Φραγκίσκο Gattiluso τα νησιά Ίμβρο, Σαμοθράκη, Λήμνο και Θάσο<sup>7</sup>. Έτσι ιδρύθηκε το «κράτος» των Gattilusi το καλοκαίρι του 1355, στο οποίο ανήκε και η Θάσος. Το ίδιο καλοκαίρι, του 1355, ο Ιωάννης Ε΄ Παλαιολόγος πάντρεψε την αδελφή του Μαρία με τον τυχοδιώκτη Φραγκίσκο Gattiluso<sup>8</sup>. Ο νέος κάτοχος του νησιού κατοίκησε με πλήθος οπαδούς του στην ακρόπολη, την οποία οχύρωσε και ανακαίνισε, όπως φαίνεται από σωρούς λίθων ερειπωμένων κατοικιών της εποχής. Στην κατοχή του είχε αρκετές θασιακές πόλεις εκτός από την πρωτεύουσα: την Παλαιούπολη, το Εμπορείον, το Νέο Κάστρο, το Χοίναρον, το Αναστάσιον και την Καληράχη<sup>9</sup>.

Ο ίδιος όμως αυτοκράτορας, ο Ιωάννης Ε΄ Παλαιολόγος, στα πλαίσια της πολιτικής της αποκέντρωσης, η οποία ήταν χαρακτηριστική της εποχής των Παλαιολόγων, παραχώρησε το 1357 σε δύο αδέρφια, τον Ιωάννη και Αλέξιο Παλαιολόγο, τις περιοχές Χρυσουπόλεως, Ανακτορουπόλεως και το νησί της Θάσου. Ο λόγος της παραχώρησης οφείλεται ίσως στο ότι οι δύο αδελφοί ανέκτησαν τη Θάσο από Τούρκους πειρατές και έγινε «κατά λόγον γονικότητος», δηλ. κατά πλήρη κυριότητα<sup>10</sup>.

Ο Ιωάννης μετά το θάνατο του αδελφού του Αλεξίου ζήτησε την προστασία της Βενετίας και εκείνη τον πολιτογράφησε τον Ιανουάριο του 1374, αφού βέβαια της παραχώρησε τα κτήματά του στη στεριά. Στη διαθήκη του, την οποία συνέταξε 10 χρόνια αργότερα στη μονή Παντοκράτορα του Άθω, αναφέρει μόνο τη Θάσο ως κτήμα του και ότι ο ίδιος είχε κατασκευάσει ολόγυρα στο «μαρμάρινο λιμάνι» οχυρωματικά έργα και από πάνω είχε υψώσει πύργο: τα θεμέλια αυτού του τετράγωνου πύργου σώζονται ακόμη μπροστά στο Μουσείο. Η κόρη του Ιωάννη και ο σύζυγός της Ραούλ κατείχαν το νησί

7. Οδηγός της Θάσου, ό.π., σ. 129.

8. Β. Νεράντζη-Βαρμάζη, Το Βυζάντιο και η Δύση 1354-1369, Θεσ/νίκη 1982, σ. 27.

9. Οδηγός της Θάσου, ό.π., σ. 129.

10. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τ. Θ', σ. 215.

ως τον Ιούνιο του 1394. Ίσως αυτοί είχαν οικοδομήσει και το κάστρο της ακρόπολης.

Ήδη από το 1363 όμως οι Γενοβέζοι Ιουστινιάνες, οι οποίοι κατείχαν τη Χίο με χρυσόβουλο, είχαν αποκτήσει τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των μεταλλείων της Θάσου. Συνέστησαν τότε δωδεκαμελή εταιρεία για τη διοίκηση της Χίου και την εκμετάλλευση των μεταλλείων της Θάσου και των αλυκών της Φώκαιας<sup>11</sup>. Τον Απρίλιο του 1387 ο γιος του αυτοκράτορα Ιωάννη Ε', Μανουήλ Β', κατέφυγε στη Μυτιλήνη, επικράτεια του Francesco II Gattiluso, μετά την αποτυχία του να σώσει τη Θεσσαλονίκη από τους Τούρκους. Ο Gattiluso τον εγκατέστησε έξω από τα τείχη της πόλης, επειδή φοβόταν την αντίδραση του σουλτάνου Μουράτ Α'. Ίσως επειδή ο Francesco Gattiluso τον βοήθησε σε μια τόσο δύσκολη περίπτωση, ο Μανουήλ Β' ως αυτοκράτορας του Βυζαντίου παραχώρησε το 1414 τη Θάσο στον οίκο των Gattilusi και πάλι. Από τότε ως το 1455, έτος που οι Τούρκοι κατέλαβαν το νησί για πρώτη φορά, οι Γενοβάτες Gattilusi κατείχαν τη Θάσο κατά διαστήματα.

Μετά τη μάχη της Άγκυρας (28/7/1402), της οποίας συνέπειες ήταν η ανακοπή του τουρκικού επεκτατισμού και η εμφύλια διαμάχη μεταξύ των γιων του σουλτάνου Βαγιαζήτ, οι Βυζαντινοί επανέκτησαν τη Θεσσαλονίκη καθώς και λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και του Βορείου Αιγαίου. Έτσι κατά το 1403 η ακρόπολη της Θάσου οχυρώθηκε ξανά από τους Βυζαντινούς<sup>12</sup>. Ενισχύθηκε έτσι η βυζαντινή παρουσία στο νησί με την ίδρυση ενός κάστρου στον πιο οχυρό τόπο του νησιού (το ορεινό χωριό Κάστρο). Ίσως η οχύρωση της Θάσου από το Μανουήλ Β' Παλαιολόγο αποσκοπούσε, ιδρύοντας αλυσίδα κάστρων γύρω από τη Θεσσαλονίκη, στο να αντισταθεί στην τουρκική επέλαση<sup>13</sup>.

Ο Μανουήλ όμως παραχώρησε ξανά τη Θάσο στους Gattilusi, δύο μόλις χρόνια μετά τη βίαιη απομάκρυνση του γιου του Francesco Giorgio Gattilusi από το νησί, το οποίο ο Γενοάτης κατείχε «τυραννικώς»<sup>14</sup>. Ως το 1455, έτος που οι Τούρκοι κατέλαβαν τη Θάσο, για πρώτη φορά το νησί παρέμεινε υπό την κυριαρχία των Gattilusi.

Στο μεταξύ οι σχέσεις μεταξύ Παλαιολόγων και Gattilusi έγιναν στε-

11. Σωτήρη Γερακούδη, Η ιστορία της Θάσου, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 65.

12. Δημ. Λαζαρίδη, ό.π., σ. 20.

13. Απ. Βακαλόπουλου, Ιστορία της Μακεδονίας 1354-1833, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 37.

14. Χαρ. Μπακιρτζή, Τρεις επιγραφές στο Κάστρο της Θάσου, περ. «Θασιακά», τ. 1 (1985), σ. 15.

νότερες μετά το 1417, οπότε ο Αλέξιος ο Δ΄ πάντρεψε το δευτερότοκο γιο του Αλέξανδρο, τον οποίο είχε ονομάσει αντιβασιλέα, με τη θυγατέρα του Dorino Gattiluso<sup>15</sup>. Αργότερα ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος είχε παντρευτεί μια κόρη της οικογένειας των Γατελούζων, την οποία όμως δεν έφερε ούτε στο Μυστρά, ούτε αργότερα στην Κωνσταντινούπολη. Ο Κωνσταντίνος μάλιστα συνήθιζε να αποκαλεί την οικογένεια Gattilusi: «Νοταρά-Παλαιολόγου-Κατελιούτζη»<sup>16</sup>.

Από το Miller αναφέρεται μια εντοιχισμένη επιγραφή της 1/4/1434 στο ναό του Αγ. Αθανασίου του Κάστρου, την οποία μελέτησε ο καθηγητής κ. Χαρ. Μπακιρτζής<sup>17</sup>. Η επιγραφή αναφέρει ότι ο πύργος του Κάστρου κτίστηκε από τον Oberto de Grimaldi, που ήταν καπετάνιος στην υπηρεσία του Dorino Gattilusi, εγγονού του Francesco, ιδρυτή του οίκου. Ο Oberto ήδη από το 1428 είχε οριστεί διοικητής της Θάσου από τον Dorino<sup>18</sup>. Ερείπια του πύργου σώζονται και σήμερα στο Κάστρο. Ο ίδιος είχε χτίσει και άλλα οχυρά. Η παραπάνω επιγραφή, όπως και δύο ακόμη, οι οποίες βρίσκονται στο ναό του Αγ. Αθανασίου του Κάστρου και επίσης μελέτησε ο καθηγητής κ. Χαρ. Μπακιρτζής, καλύπτουν χρονική περίοδο 30 ετών του πρώτου μισού του ΙΕ΄ αιώνα.

Ο περιηγητής Κυριάκος από την Αγκώνα επισκέφθηκε τη Θάσο κατά το 1444-1445 έχοντας ως οδηγό του τον Carlo Grimaldi, όταν νέος ηγεμόνας του νησιού είχε οριστεί ο Francesco III, στον οποίο είχε δωρίσει τη Θάσο ο πατέρας του Dorino Gattilusi<sup>19</sup>. Ο νέος ηγεμόνας Francesco φρόντισε να κατασκευάσει και άλλα οχυρά εκτός από τα υπάρχοντα για να ισχυροποιήσει την άμυνά του, εξωοράισε το λιμάνι με αρχαία μαρμάρινα αγάλματα και στην αυλή του φιλοξενούσε συχνά ανθρώπους των γραμμάτων. Με το θάνατό του όμως, το 1449, σταμάτησε και η ανάπτυξη του νησιού<sup>20</sup>.

Ο Κυριάκος ο Αγκωνίτης περιέγραψε τη «μαρμάρινη πόλη», τους πολυάριθμους αρχαίους τάφους της, το μεγάλο αμφιθέατρο με 20 σειρές θέσεις και την ακρόπολή της.

Μετά το 1449 τη διακυβέρνηση της Θάσου ανέλαβε ο μεγάλος γιος του Dorino, ο Domenico, επειδή ο ίδιος ήταν άρρωστος.

15. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τ. Θ', σ. 395.

16. Ν. Τωμαδάκη, Συναγωγή κειμένων: Δούκα-Σφραντζή-Κριτόβουλου-Χαλκοκονδύλη, Αθήνα 1953, σ. 160.

17. Χαρ. Μπακιρτζής, ό.π.

18. Σωτ. Γερακούδη, ό.π., σ. 66. Miller, The Gattilusi of Lesbos (1355-1462), σ. 423.

19. W. Miller, ό.π., σ. 424.

20. W. Miller, ό.π., σ. 424.

Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το 1453 τάραξε πολύ τους γόνους της οικογένειας των Gattilusi, Dorino και Palamede. Ο Dorino είχε ως φέουδά του τη Λήμνο και Θάσο, ενώ ο δεύτερος την Ίμβρο και Σαμοθράκη. Όταν λίγο αργότερα (30-6-1455) ο Dorino πέθανε, άφησε τις κτήσεις του στο γιο του Domenico, ο οποίος ανέθεσε στο νεότερο γιο του Nicolo τη διακυβέρνηση της Θάσου<sup>21</sup>.

Σύντομα ο σουλτάνος Μεχμέτ Β' ο Πορθητής απαίτησε να του παραχωρηθεί η Θάσος και το νησί, που για χρόνια ανήκε στους Γατελούζους, περιήλθε για πρώτη φορά στην κατοχή των Τούρκων το φθινόπωρο του 1455<sup>22</sup>.

Καθώς ο σουλτάνος προχωρούσε στην κατάληψη και άλλων κτήσεων των Gattilusi από τις αρχές του 1456, εμφανίστηκε ο ευγενής Κριτόβουλος ο Ίμβριος, ο οποίος προσπάθησε να σώσει τα νησιά του Β.Α. Αιγαίου από την αιχμαλωσία και πέτυχε να τα αφήσει ο κατακτητής «*ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτῶν καταστάσει...καὶ ἀποφέρειν αὐτῷ τούς τε ὠρισμένους φόρους ἐτησίως καὶ ἄρχοντα ἔχειν, ὃν ἂν κελεύσῃ*»<sup>23</sup>.

Ο Μεχμέτ Β' με τη σειρά του δώρισε τα νησιά στους Dorino και Palamede Gattilusi με τις ίδιες πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, όπως και πριν. Ο Κριτόβουλος αναφέρει ότι ο σουλτάνος: «*...δωρεῖται τὰς νήσους καθὼς ἦσαν ἐν τῷ τοῦ Βασιλέως καιρῷ τεταγμέναι*». Τη Λήμνο και Θάσο στον Dorino. την Ίμβρο στον Palamede, με την υποχρέωση βέβαια καταβολής ετήσιων φόρων<sup>24</sup>. Ο λόγος που ο σουλτάνος συμφώνησε με τις προτάσεις του Κριτόβουλου προφανώς ήταν για να ηρεμήσει τους Δυτικούς, τους οποίους οι Γενοβέζοι ηγεμόνες είχαν ικετεύσει για βοήθεια. Εν τούτοις το φθινόπωρο του 1456 ο νέος πάπας Κάλλιστος ο Γ' έστειλε μια αρμάδα υπό το Lodovico Scarampi, ο οποίος ανακατέλαβε τη Λήμνο και Σαμοθράκη και μετά από σφοδρή επίθεση τη Θάσο<sup>25</sup>. Με την ανακατάληψη των νησιών Βενετοί και Καταλανοί διεκδίκησαν τα τρία νησιά. Ο Πάπας τα παραχώρησε στους Βενετούς. Οι νέοι κάτοχοι της Θάσου επιδόθηκαν σε λεηλασίες, άρπαζαν πολλά δασικά προϊόντα και κυρίως ξυλεία, κατέλαβαν τα μεταλλεία της Θάσου και εγκατέστησαν βάσεις για να διενεργούν επιθέσεις και λεηλασίες στα παράλια του Βορείου Αιγαίου και στα διερχόμενα τουρκικά εμπορικά πλοία<sup>26</sup>. Στα

21. W. Miller, ό.π., σ. 428.

22. W. Miller, ό.π., σ. 446.

23. Κριτόβουλος, F.H.G., S. 11, 8, 2.

24. Κριτόβουλος, F.H.G., S. 1, 75. Δούκας, έκδ. Βόννης, σ. 28.

25. Απ. Βακαλόπουλον, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, ΕΜΣ, Θεσ/νίκη 1984, σ. 18.

26. Αλ. Κραντινέλλη-Βοκοτοπούλου, Η ιστορία της πειρατείας 1390-1538, Αθήνα 1985, σ. 431.

δύο χρόνια που διήρκεσε η κατάληψη της Θάσου από τους Βενετούς (1457-1459) αλλά και αργότερα, όταν το 1459 ο διοικητής του τουρκικού στόλου Ζαγανός πασάς κατέλαβε τη Θάσο, ο πληθυσμός του νησιού υπέστη αφάνταστες ταλαιπωρίες και καταστροφές. Οι κάτοικοί της συλλαμβάνονταν ως δούλοι από τους Τούρκους και τους Βενετούς και οι περιουσίες τους έγιναν αντικείμενο εύκολης αρπαγής<sup>27</sup>. Κατά το Miller ο πάπας Πίος II πρόσφερε το 1459 τη Θάσο στην Τράπεζα του Αγ. Γεωργίου, που διαχειριζόταν τις γενοατικές κτήσεις<sup>28</sup>. Τον Οκτώβρη όμως της ίδιας χρονιάς ο Ζαγανός πασάς κατέλαβε με 40 πλοία τη Θάσο και τη Σαμοθράκη και μετακίνησε τον πληθυσμό τους προς την Κωνσταντινούπολη για να ανασυγκροτηθεί ο αστικός πληθυσμός της. Η Θάσος τότε σχεδόν ερήμωσε.

Από το φθινόπωρο του 1460 ως το 1467 ο Μωάμεθ Β΄ παραχώρησε στον πεθερό του Δημήτριο Παλαιολόγο τις προσόδους της Θρακικής Αίνου, της Ίμβρου, Λήμνου, Σαμοθράκης και Θάσου.

Οι Βενετοί από την πλευρά τους αμέσως μετά την άλωση της Πόλης είχαν προσπαθήσει να αποφύγουν πρόσθετες αφορμές, οι οποίες θα επιτάχυναν την έκρηξη πολέμου με τους Τούρκους. Γι' αυτό δεν αντέδρασαν δυναμικά, αλλά επέδειξαν αδράνεια στην προσάρτηση των νησιών Θάσου, Λήμνου, Ίμβρου και Σαμοθράκης κατά το 1458-59 από τους Τούρκους<sup>29</sup>.

Οι Βενετοί από το Φεβρουάριο του 1463 είχαν αρχίσει πολεμικές επιχειρήσεις στο Αιγαίο και στις αρχές του 1466 ο Ενετός ναύαρχος Victor Capello κυριεύσε εύκολα τη Λήμνο, Ίμβρο, Σαμοθράκη και Θάσο<sup>30</sup>.

Η Θάσος παρέμεινε υπό την κατοχή των Βενετών ως το 1479, οπότε με το τέλος του Βενετοτουρκικού πολέμου και σύμφωνα με έναν όρο της ειρήνης, η οποία είχε υπογραφεί, οι Βενετοί υποχρεώθηκαν να αποχωρήσουν από τις χώρες που ως τότε κατείχαν<sup>31</sup>.

Στη διάρκεια της μακρόχρονης τουρκικής δουλείας οι κάτοικοι της Θάσου υπέστησαν πολλές επιδρομές από Μαλτέζους, Τούρκους και άλλους πειρατές, οι οποίοι συχνά κρύβονταν σε μικρά λιμάνια και κάβους του νησιού, που προσφέρονταν λόγω των πυκνών δασών ως άριστο καταφύγιο<sup>32</sup>. Το 1813

27. Αλ. Κραντονέλλη-Βοκοτοπούλου, ό.π., σ. 431-432. Απ. Βακαλόπουλου, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, σ. 28.

28. Miller, ό.π., σ. 437.

29. Απ. Βακαλόπουλου, ό.π., σ. 28.

30. Miller, ό.π., σ. 443-444.

31. K. Sathas, Documents, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, Βενετία-Αθήνα-Παρίσι 1872-1894, τ. 6, σ. 33.

32. Αλ. Κραντονέλλη-Βοκοτοπούλου, ό.π., σ. 432-433.

ο σουλτάνος Μαχμούτ Β' παραχώρησε τη Θάσο στον πασά της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή. Από το 1839 δημιουργήθηκε στο νησί ένα καθεστώς τουρκο-αιγυπτιακής κυριαρχίας. Στις 18 Οκτωβρίου του 1912 η Θάσος ελευθερώθηκε από τον ελληνικό στόλο και ενσωματώθηκε στο ελληνικό κράτος.